

Pohjois-Savon hyvinvointialueen eettiset toimintaperiaatteet

Palveluyksikkö

Päivämäärä

Sisällys

LAKIEN, SÄÄNNÖSTEN JA EETTISTEN TOIMINTAPERIAATTEIDEN NOUDATTAMINEN ...	3
POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN ARVOT	3
VALVONTA.....	5
ETURISTIRIIDAT JA TALOUDELLISTEN ETUUKSIEN VASTAANOTTAMINEN	5
VÄÄRINKÄYTÖSTEN KÄSITTELY	6
HYVÄN HALLINNON PERIAATTEET	7

Lakien, säännösten ja eettisten toimintaperiaatteiden noudattaminen

Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei sallita väärinkäytöksiä. Jokaisen hyvinvointialueen työntekijän, luottamushenkilön, luottamusmiehen ja pääluottamusmiehen vastuulla on noudattaa lakeja, säännöksiä ja eettisiä toimintaperiaatteita.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen arvot

Riippumattomuus ja eturistiriitojen välttäminen

Pohjois-Savon hyvinvointialueen luottamushenkilöt ja työntekijät eivät tavoittele toiminnallaan omaa tai lähipiirinsä etua, vaan toimivat yleisen edun mukaisesti. Luottamushenkilöiden ja hyvinvointialueella työskentelevän henkilön edellytetään kaikessa toiminnassaan pidättäytyvän sellaisista toimista, jotka voivat aiheuttaa eturistiriitatilanteen hyvinvointialueen ja työntekijän, viranhaltijan tai luottamushenkilön tehtävien hoidolle. Mikäli eturistiriitatilanne aiheutuu, tulee siitä ilmoittaa viipymättä esihenkilölle.

Henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa päätöksentekoon tai omalla vastuulla olevien asioiden valmisteluun eikä muun henkilön vastuulla olevaan valmisteluun tai päätöksentekoon. Jos päätöksenteossa käsitellään asiaa, joka voi aiheuttaa puolueettomuuden vaarantumisen, kyseinen henkilö on esteellinen eikä voi täten osallistua asian käsittelyyn missään vaiheessa tai päätöksentekoon.

- Eturistiriitatilanteella tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilökohtainen etu voi vaikuttaa tai näyttää vaikuttavan velvoitteiden puolueettomaan ja objektiiviseen hoitamiseen.
- Henkilökohtainen etu tarkoittaa taloudellista ja muuta todellista tai mahdollista etua viranhaltijalle, työntekijälle, hänen perheenjäsenelleen ja muille sukulaisille tai hänen ystäväpiirilleen tai läheisille tuttaville.

Viranhaltijan ja luottamushenkilöiden esteellisyydestä säädetään hallintolaissa¹. Henkilö ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään, mutta monijäsenen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää toimielin. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä. Eettinen päätöksenteko merkitsee sitä, että myöskään taustalla vaikuttamista ei sallita.

---

¹ Hallintolaki 434/2003 § 27–30.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Pohjois-Savon hyvinvointialue toimii Pohjois-Savon ja sen ihmisten hyväksi kohtelee kaikkia yhdenvertaisesti. Päätöksenteossa samankaltaisten tapausten tulee johtaa samanlaiseen päätökseen.

Pohjois-Savon hyvinvointialue ei syrji tai aseta ketään eri asemaan iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella².

Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei sallita työpaikkakiusaamista, sukupuoleen kohdistuvaa, rasistista tai seksuaalista häirintää eikä muutakaan sopimatonta käytöstä. Pohjois-Savon hyvinvointialueella ketään ei rekrytoinneissa suosita sukupuolen perusteella vaan tehtävään valitaan pätevin ja/tai soveltuvin henkilö.

Esimerkiksi hyvinvointialueen ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä (lukuun ottamatta aluevaltuustoa) on naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Lisätietoja: [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

Vastuullisuus

Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminta perustuu eettisyyteen ja kustannustietoisuuteen. Taloudellisen päätöksenteon tulee olla vaikuttavaa ja vastuullista. Talouden ja investointien suunnittelu tulee perustua tietoon ja hankinnoissa tulee huomioida koko alueen ja yritysten elinvoima.

Läpinäkyvyys

Pohjois-Savon hyvinvointialueen viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Hyvinvointialue huolehtii asiakirjojen ja tietojen asianmukaisesta saatavuudesta. Asiakkaiden tiedot käsitellään yksityisyyden suojaa kunnioittaen ja niitä koskevia säädöksiä noudattaen.³ Asiakkaille annetaan henkilötietojen käsittelyä koskevat tiedot tiiviissä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja selkeässä muodossa.

---

² Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 8.

³ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999, EU:n yleinen tietosuojasetus 2016/679, Tietosuojalaki 1050/2018.

Toimielinten kokoukset aluevaltuustoa lukuun ottamatta ovat lähtökohtaisesti suljettuja ja niissä käydyt keskustelut luottamuksellisia. Suljetussa kokouksessa käytyjen keskustelujen paljastaminen ulkopuolisille ei ole hyvän hallintotavan mukaista. Hyvinvointialueen henkilöstö on vaitiolovelvollinen tietoonsa tulleista salassa pidettävistä tiedoista ja asiakirjoista.

Asiakaslähtöisyys

Pohjois-Savon hyvinvointialue toimii aina asiakaslähtöisesti. Asiakkaita kohdellaan kunnioittavasti ja asianmukaisesti. Asiakasta koskevien asioiden käsittelystä informoidaan aina asiakasta ja asiat käsitellään ilman aiheetonta viivytystä. Julkisten asiakirjojen ja viranomaispäätösten kielen tulee olla selkeää ja helposti ymmärrettävää. Strategiamme mukaisesti kunnioitamme toisimme ja rakennamme yhtenäistä toimintakulttuuria ja tämä koskee kaikkia: henkilöstöä, päättäjiä ja luottamusmiehiä sekä työsuojeluvaltuutettuja.

Valvonta

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valvontajärjestelmä

Hyvinvointialue vastaa itse sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta sekä palvelujen ja muiden toimenpiteiden valvonnasta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta, sisäisestä tarkastuksesta, väärinkäytösten raportoinnista ja ilmiantokanavasta.

Hyvinvointialueen valvontajärjestelmän kuvaus:

ULKOINEN VALVONTA (ulkopuolinen arviointi ja tarkastus)	SISÄINEN VALVONTA (organisaation sisäiset kontrollit sekä toiminnan jatkuva seuranta)
Hyvinvointialueen oma ulkoinen valvonta <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tarkastuslautakunta</i> • <i>Tilintarkastus (JHT-yhteisö)</i> Muut ulkoisen valvonnan tahot <ul style="list-style-type: none"> • <i>Valvira, AVI ym. kansalliset viranomaiset</i> • <i>EU-viranomaiset</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Toimielimet</i> • <i>Johto (tilivelvolliset)</i> • <i>Esihenkilöt</i> • <i>Sisäisen tarkastuksen yksikkö</i> • <i>Sotevalvonta -yksikkö</i>

Eturistiriidat ja taloudellisten etuuskien vastaanottaminen

Sivutoimet

Pohjois-Savon hyvinvointialueen työntekijät ovat velvollisia tekemään sivutoimi-ilmoituksen tai hakemaan sivutoimilupaa työn ulkopuolisista sivutoimista.

Palveluyksikkö

Päivämäärä

Sivutoimilupaa haetaan silloin, kun sivutoimen harjoittamiseen käytetään työaika. Sivutoimiluvan myöntämisessä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään eikä sivutoimi saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa.

Työntekijä ei saa tehdä toiselle sellaista toimintaa, joka huomioon ottaen työn luonne ja työntekijän asema ilmeisesti vahingoittaa Pohjois-Savon hyvinvointialuetta työnantajanaan hyvän tavan vastaisena kilpailutekona.

Lisätietoja: [Sivutoimi](#)

Sidonnaisuudet

Joidenkin hyvinvointialueen viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tulee tehdä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Lisätietoja: [Sidonnaisuudet](#)

Taloudellisten etuuksien vastaanottaminen

Viranhaltija ei saa pyytää tai tehdä aloitetta lahjan tai edun saamiseksi eikä ottaa vastaan sellaista lahjaa, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan hänen toimintaansa viranhaltijana. Lahjojen ja muiden etuuksien vastaanottamista arvioitaessa on pidettävä keskiössä sitä, miltä toiminta näyttää ulospäin. Mikäli lahja tai muun taloudellisen etuuden vastaanottaminen vaikuttaa ulospäin vaikuttavan hyvinvointialueen toiminnan puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen, on se omiaan heikentämään luottamusta hyvinvointialueen toimintaan.

Lisätietoja: [Pohjois-Savon hyvinvointialueen virkajohdon ja luottamushenkilöiden edustamista, matkustamista ja koulutuksia koskevat menettelytapaohjeet](#)

Väärinkäytösten käsittely

Henkilöstön tulee raportoida havaitsemansa, mahdolliset väärinkäytökset tai rikkomukset esihenkilölleen tai muulle soveltuvalle taholle. Väärinkäytöksestä ilmoittamiseen on mahdollista käyttää myös hyvinvointialueen sisäisessä käytössä olevaa Whistleblowing -ilmiantokanavaa.

Mahdolliset väärinkäytösepäilyt on tutkittava ja tarvittaessa ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin. Väärinkäytösten selvittäminen kuuluu ensisijaisesti esihenkilöille, silloin kun työntekijä sen esihenkilölle ilmoittaa.

Whistleblowing-ilmoituskanavan kautta tehty ilmoituksen vastaanottaa sisäinen tarkastus. Ilmoitus on mahdollista tehdä nimettömänä. Linkki Whistleblowing-ilmoituskanavaan löytyy hyvinvointialueen Pulssi-intrasta.

Mikäli lakia, määräyksiä tai ohjeita on rikottu, työnantajalla on oikeus peruuttaa tietojärjestelmien käyttöoikeudet. Rikkomuksista tiedotetaan aina rikkomuksen tehneen henkilön esihenkilölle. Vakavissa tapauksissa väärinkäyttö voi johtaa myös vahingonkorvausvaatimuksiin, rikosoikeudellisiin seuraamuksiin tai työsuhteen päättämiseen.

Hyvän hallinnon periaatteet

Hyvän hallinnon perusteet on otettava huomioon kaikessa julkisen hallinnon toiminnassa. Käytännössä hyvä hallinto- ja johtamistapa on toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus, ohjaus ja vastuujärjestelmä. Järjestelmän perustana ovat hyvinvointialueen arvot, asiakkaiden ja asukkaiden tarpeet sekä toiminnan tuloksellisuuden arviointi. Keskeistä hyvän hallinto- ja johtamistavan toteuttamisessa on luoda sellaiset linjaukset, jotka varmistavat tuloksellisuuden edellytykset samalla, kun toiminta täyttää eettisyyden ja vastuullisuuden vaatimukset.

Hyvään hallinto- ja johtamistapaan kuuluu, että organisaatio ja sen jäsenet sekä keskeiset yhteistyökumppanit ovat tietoisia niistä eettisistä periaatteista, joita hyvinvointialueen toiminnassa noudatetaan. Tässä painottuu luottamushenkilöiden, esimiesten ja työntekijöiden velvollisuus toimia lakien ja ohjeistusten mukaisesti, rehellisyyttä ja vilpittömyyttä noudattaen.

Hyvinvointialueelle kuuluvat tehtävät hoidetaan oikeusturvan vaatimukset täyttävällä ja muutoinkin asianmukaisella ja kansalaisten luottamusta vahvistavalla tavalla. Keskeisiä hyvän hallinnon periaatteita ovat hallinnon oikeusperiaatteet, jotka ohjaavat viranomaisen päätösharkintaa ja muuta asian käsittelyä.

Hallinnon oikeusperiaatteita ovat:

- yhdenvertaisuusperiaate, joka velvoittaa tasapuoliseen kohteluun, johdonmukaisuuteen ja syrjimättömyyteen
- tarkoitussidonnaisuuden periaate, jonka mukaan viranomaisella ei saa olla toiminnassaan väriä vaikuttimia eikä harkintavaltaa saa käyttää väärin
- objektiviteettiperiaate, joka edellyttää viranomaisilta asiallista ja puolueetonta toimintaa
- suhteellisuusperiaate, joka velvoittaa mitoittamaan keinot niin, ettei kenenkään oikeuksia rajoiteta enempää kuin haitan tai vaaran poistaminen edellyttää

Palveluyksikkö

Päivämäärä

-
- luottamuksensuojaperiaate, joka on ennen muuta yksilön suoja julkista valtaa vastaan ja antaa yksityiselle oikeuden luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen⁴.

---

⁴ Hallintolaki 434/2003, 2. luku